AH 674
2026Z22886

Antwoord van staatssecretaris Boswijk (Defensie) (ontvangen 18 november 2026)

**1. Wat is de huidige stand van zaken van de gesprekken die u voert met meerdere Europese landen over toetreding tot het Common Armoured Vehicle System (CAVS)-programma?[1]**

Defensie is in verregaande gesprekken om toe te treden tot het CAVS-programma. Defensie is voornemens om tijdens de NIDV *Exhibition for Defence and Security* (NEDS) op 19 november a.s. toe te treden.

**2. Kunt u uiteenzetten wat volgens u de voor- en nadelen (kunnen) zijn van toetreden tot het CAVS-programma?**

Het CAVS-programma is een Europees militair materieelsamenwerkingsprogramma. Het voornaamste doel van het CAVS-programma is de ontwikkeling van een gepantserd voertuig dat voldoet aan de gemeenschappelijke eisen van de deelnemende landen. Omdat het programma al sinds 2020 loopt en er al voertuigen zijn geleverd, kan Defensie samen met de samenwerkingspartners voortbouwen op dit voertuig voor de specifieke behoefte. Gezamenlijke ontwikkeling en aanschaf via deze organisatie bevordert de internationale vraagbundeling en standaardisatie. Bovendien kan Defensie hierdoor kostenvoordelen realiseren door gezamenlijke inkoop en de Europese defensie- en NAVO-samenwerking versterken. Het programma richt zich tevens op het benutten van de lokale industriële capaciteiten van de lidstaten, waardoor de leveringszekerheid voor het gehele samenwerkingssysteem wordt versterkt.

Het basisplatform (voertuig) is hetzelfde voor alle deelnemers aan het programma. Een nadeel hiervan is dat door deze uniformiteit maar beperkte inbreng van nationale eisen mogelijk is. Eventuele wijzigingen in het basisplatform moeten daardoor worden overeengekomen met alle deelnemers. Nederland kan hierdoor maar in beperkte mate invloed uitoefenen op het ontwerp en de configuratie. Daarnaast kan de introductie van een nieuw voertuig binnen de krijgsmacht leiden tot extra belasting, bijvoorbeeld in opleiden en trainen, onderhoud en logistiek, en minder familiarisatie.

**3. Kunt u aangeven aan welke voorwaarden Nederland zou moeten voldoen om te kunnen toetreden tot het CAVS-programma?**

Nederland hoeft verder niet aan voorwaarden te voldoen om toe te treden tot het CAVS-programma. Na toetreding kan door middel van een *Technical Arrangement* en opvolgende overeenkomsten met onder meer de fabrikant en *lead nation* Finland de samenwerking, (door)ontwikkeling en verwerving van het modulaire CAVS-voertuig verder worden vormgegeven. Het sluiten van de

[1] Vaststelling van de begrotingsstaat van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) voor het jaar 2027, Kamerstuk 37020 K, nr. 2, pagina 10.

genoemde overeenkomsten is voorwaardelijk voor de daadwerkelijke ontwikkeling en afname van het basisplatform.

**4. Op welke termijn verwacht u een besluit te kunnen nemen over al dan niet Nederlandse toetreding tot het CAVS-programma?**

Defensie is voornemens om tijdens de NIDV *Exhibition for Defence and Security* (NEDS) op 19 november a.s. toe te treden.

**5. Wanneer is het volgens u op zijn vroegst mogelijk om formeel toe te treden tot het CAVS-programma en eventueel over te gaan tot aanschaf? Wanneer zouden de eerste voertuigen vervolgens aan Nederland geleverd kunnen worden?**

Defensie is voornemens om tijdens de NIDV *Exhibition for Defence and Security* (NEDS) op 19 november a.s. toe te treden. Na formele toetreding starten de gesprekken over de in vraag 3 genoemde opvolgende overeenkomsten, wat uiteindelijk kan leiden tot het sluiten van een contract met de fabrikant. Het valt in deze fase nog niet met zekerheid te zeggen wanneer de voertuigen zullen worden geleverd.

**6. Wat zou toetreding tot het CAVS-programma betekenen voor de huidige Nederlandse pantservoertuigen? Welke voertuigen zouden mogelijk worden vervangen en hoe verhoudt dit zich tot lopende en geplande investeringen in deze voertuigen?**

Zoals bij het antwoord bij vraag 2 is vermeld, biedt het CAVS-programma diverse voordelen, wat mogelijk ook kansen biedt voor Nederland. Defensie is geïnteresseerd in het pantservoertuig Patria. Dit voertuig is een mogelijke kandidaat voor het project ‘Vervanging CBRN Detectie, Identificatie en Monitoring’.[2] Voor dit project onderzoekt Defensie de mogelijkheden voor internationale materieelsamenwerking en gezamenlijke aanschaf met Europese bondgenoten. Zoals is aangegeven in het Defensie Projectenoverzicht (DPO) 2026 (Kamerstuk 27830, nr. 489) zijn de huidige systemen (FUCHS) afgestoten. Defensie heeft vooruitlopend op de definitieve oplossing als interim-oplossing Manticore-voertuigen uitgerust met detectie, identificatie en monitoringscapaciteit.

**7. Welke mogelijkheden zijn er volgens u voor betrokkenheid van de Nederlandse defensie-industrie bij het CAVS-programma? Bent u bereid om, in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken, hierover al tijdens de toetredingsgesprekken afspraken te maken, bijvoorbeeld over productie, onderhoud en technologieoverdracht?**

Ja, daar ben ik toe bereid. Wanneer Nederland samenwerkt met partners voor de verwerving van materieel, wordt in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat actief de betrokkenheid van de Nederlandse industrie bevorderd. Defensie is in gesprek over de toetreding tot het CAVS-programma. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is betrokken om de mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven en de kennisinstellingen te verkennen. Vanwege de vroege fase van deze verkenning en de (commerciële)

[2] CBRN; Chemisch, Biologisch en Nucleair. Kamerstuk 27 830, nr. 211 van 1 mei 2018.

gevoeligheden in dat traject, kunnen daar op dit moment nog geen uitspraken over worden gedaan.

**8. Bent u bereid de Kamer uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 te informeren over de mogelijkheden voor Nederlandse toetreding tot het CAVS-programma, inclusief een concreet tijdpad, de financiële gevolgen, de gevolgen voor bestaande materieelprojecten en de kansen voor de Nederlandse defensie-industrie?**

Uw Kamer wordt via het DPO en het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF) in mei 2027 over de voortgang van het project ‘Vervanging CBRN Detectie, Identificatie en Monitoring’ geïnformeerd. In het DPO wordt de mogelijke internationale militaire materieelsamenwerking via het CAVS-programma toegelicht bij dit project.